



NARODOWY
BANK POLSKI

Badanie dostępności gotówki w Polsce w 2022 r. – podsumowanie wyników

dr Mirosława Braja-Brzykcy

Ekspert kierujący zespołem, Zespół Analiz Obiegu Gotówkowego, Departament Emisyjno-Skarbcowy NBP

Kongres Obsługi Gotówki, Warszawa, 6 września 2023 r.





Plan wystąpienia

1. Cel i założenia badania
2. Metodologia
3. Uzyskane wyniki
4. Podsumowanie i wnioski

Cele główne analizy

- Filar 1, cel 2, priorytet 4 działanie 1 NSBOG *Opracowanie kryteriów dostępności gotówki*: „Przyjęcie kryterium dostępności gotówki w postaci wymogu zapewnienia 90% populacji Polski dostępu do najbliższego oddziału banku z obsługą kasową lub bankomatu w odległości nie większej niż 10 km oraz cykliczny przegląd przyjętych kryteriów dostępności gotówki”.
 - Określenie poziomu dostępności gotówki dla mieszkańców Polski – mierzonej odsetkiem populacji, dla której odległość od punktu dostępu do gotówki wynosi do 10 km.
 - Weryfikacja stopnia osiągnięcia kryterium dostępu, zdefiniowanego w Strategii.

Badania dostępności – wybrane metody stosowane w innych bankach centralnych

Wyszczególnienie	Główne metody analizy	Punkty dostępu do gotówki
Bank Francji	<ul style="list-style-type: none">• średnia odległość od miejsca zamieszkania;• relacja liczby PDG do liczby mieszkańców;• czas dotarcia do PDG.	<ul style="list-style-type: none">• bankomaty;• punkty sprzedaży detalicznej oferujące usługę wypłaty gotówki cash dispenser.
Bank Austrii (OeNB)	<ul style="list-style-type: none">• przestrzenne rozmieszczenie bankomatów w oparciu o siatkę kilometrową z kwadratem o boku 100 m x 100 m (580 995 jednostek)	<ul style="list-style-type: none">• bankomaty
Deutsche Bundesbank	<ul style="list-style-type: none">• rozmieszczenie przestrzenne;• gminy, w których nie znajdują się miejsca dostępu do gotówki.	<ul style="list-style-type: none">• bankomaty;• placówki banków;• punkty sprzedaży z usługą cash back.

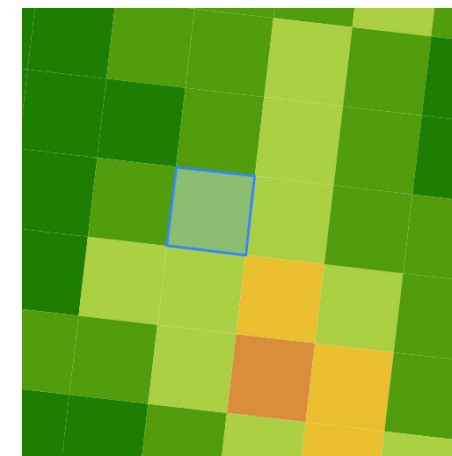


Źródła danych wykorzystanych do analiz

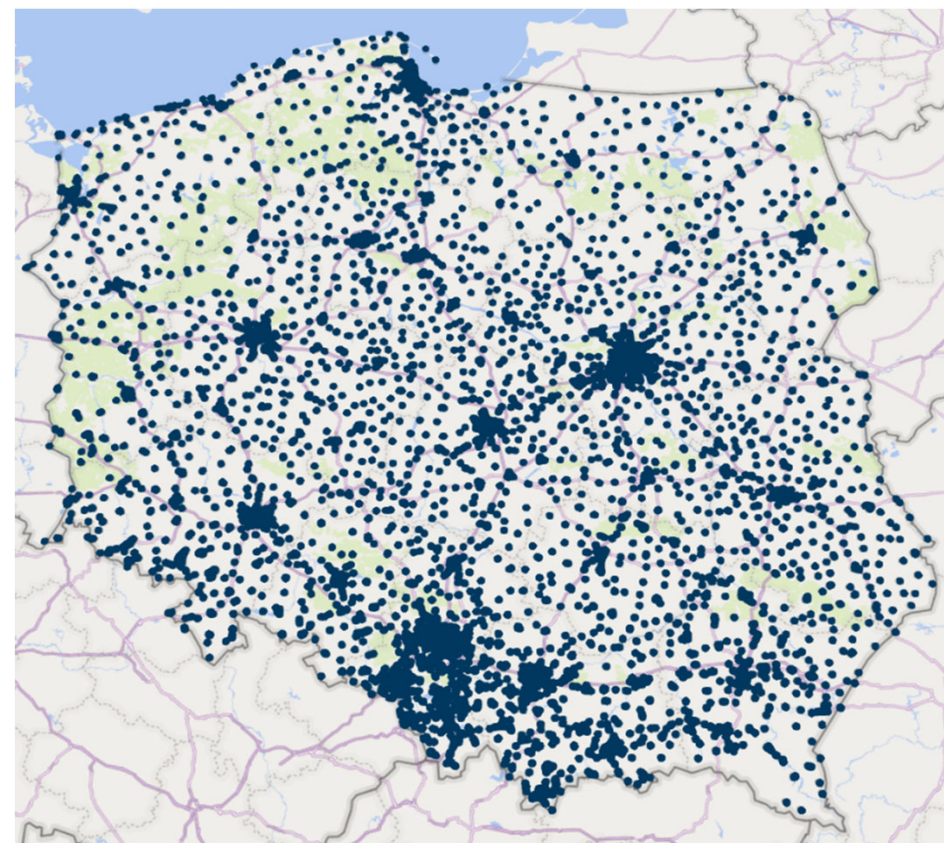
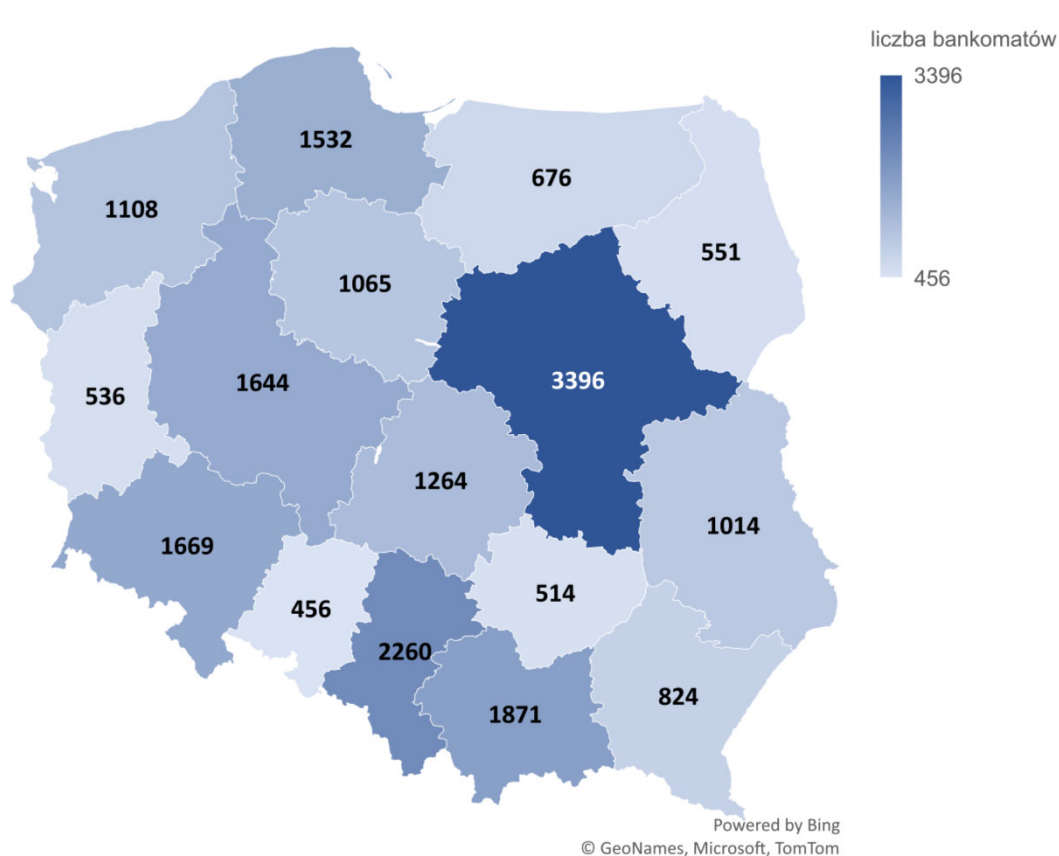
- Dane udostępnione przez banki oraz operatorów ATM dotyczące lokalizacji bankomatów w Polsce, na dzień 15 grudnia 2022 r.;
- Dane o lokalizacji placówek Poczty Polskiej S.A. uzyskane ze spisu Poczтовых Numerów Adresowych;
- Kwartalne dane statystyczne NBP dotyczące bankomatów, kart płatniczych i transakcji;
- Dane dot. placówek banków dostępne w systemie EWIB 2.0;
- Dane statystyczne GUS z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2021.
- **Badanie według stanu na koniec 2022 r.**

Metody analizy i prezentacji danych w badaniu 2022

- Siatka kilometrowa GUS – 315 856 kwadratów o boku 1 km x 1 km, ze współrzędnymi geograficznymi (dalej: „jednostka”);
 - dokładne dane dotyczące rezydentów;
 - wyłączenie obszarów niezamieszkanych (118 726 jednostek).
- Pomiar liniowej odległości od środka jednostki do najbliższego punktu dostępu do gotówki:
 - bankomaty, placówki banków i placówki Poczty Polskiej S.A.;
 - minimalna odległość od miejsca zamieszkania do punktu dostępu do gotówki.
- Uwzględnienie populacji zamieszkującej daną jednostkę.

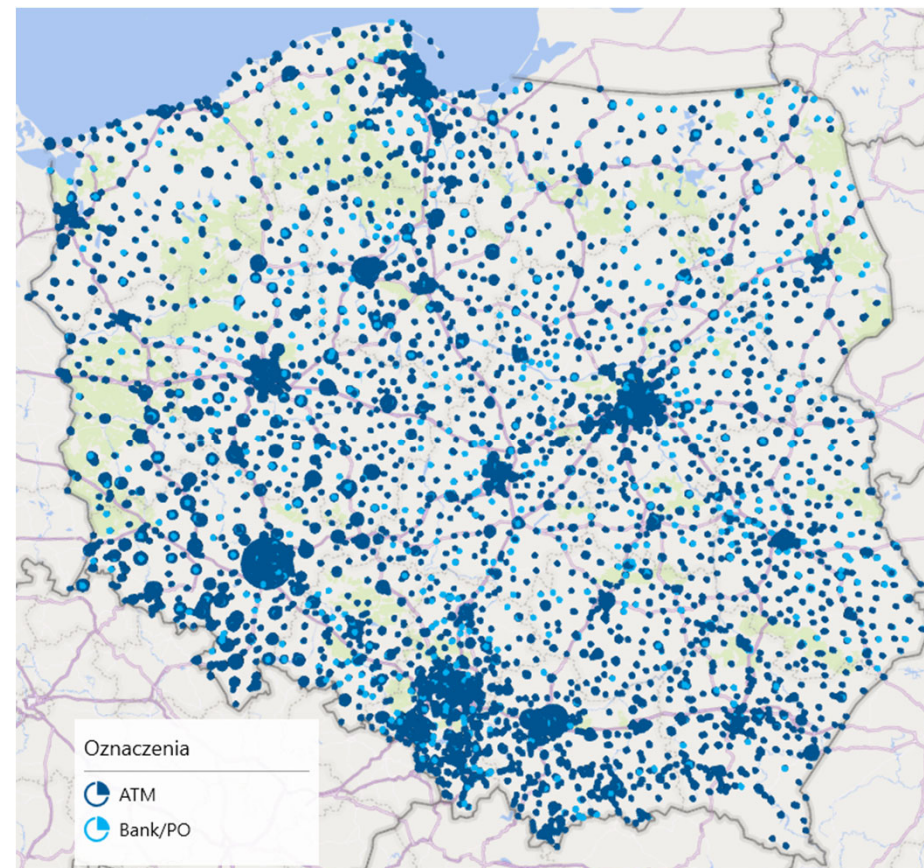
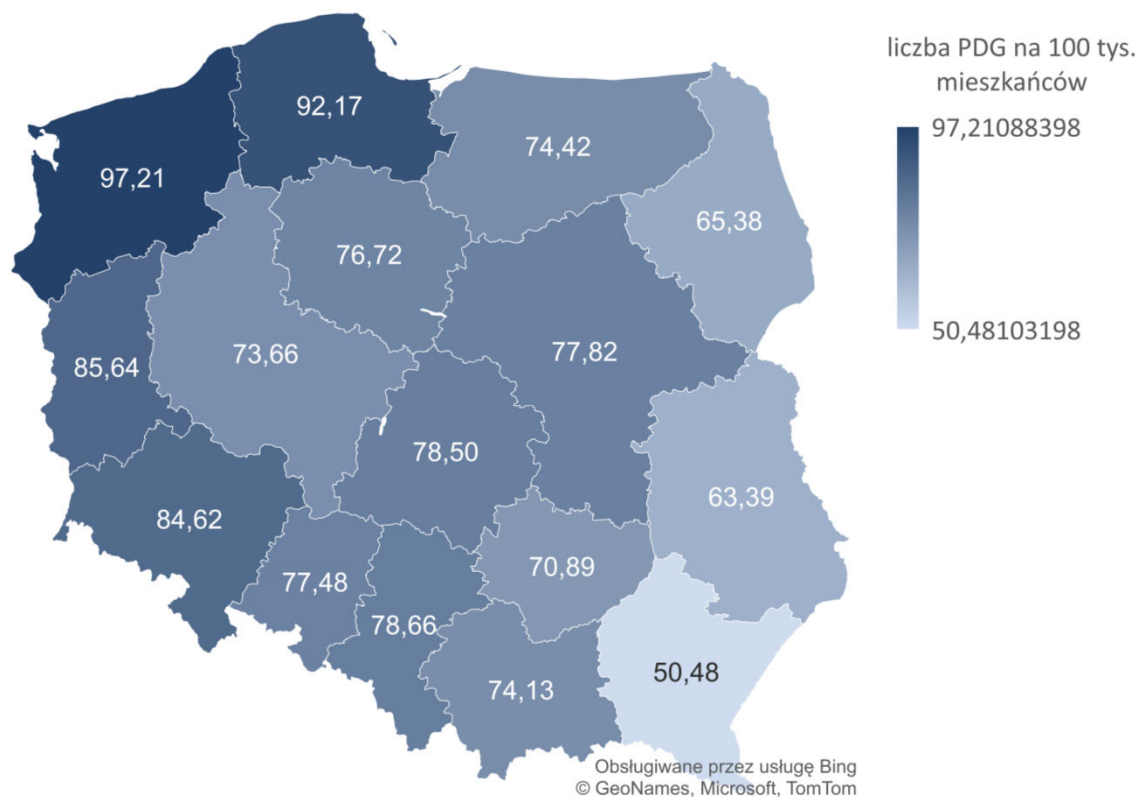


20 380 bankomatów uwzględnionych w badaniu w 2022 r.



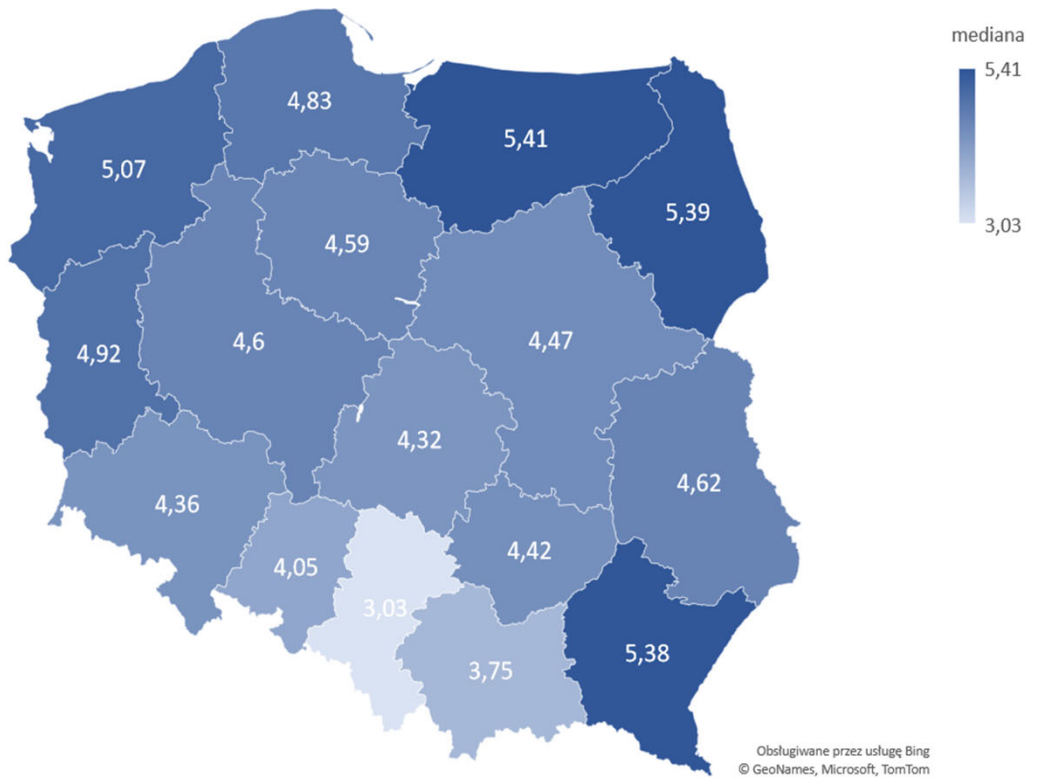
Źródło: opracowanie NBP – wyniki badania dostępności gotówki 2022.

Punkty dostępu do gotówki – rozmieszczenie w województwach w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców



Źródło: opracowanie NBP – wyniki badania dostępności gotówki 2022.

Odległość z dowolnego punktu w regionie (w km) do najbliższego punktu dostępu do gotówki

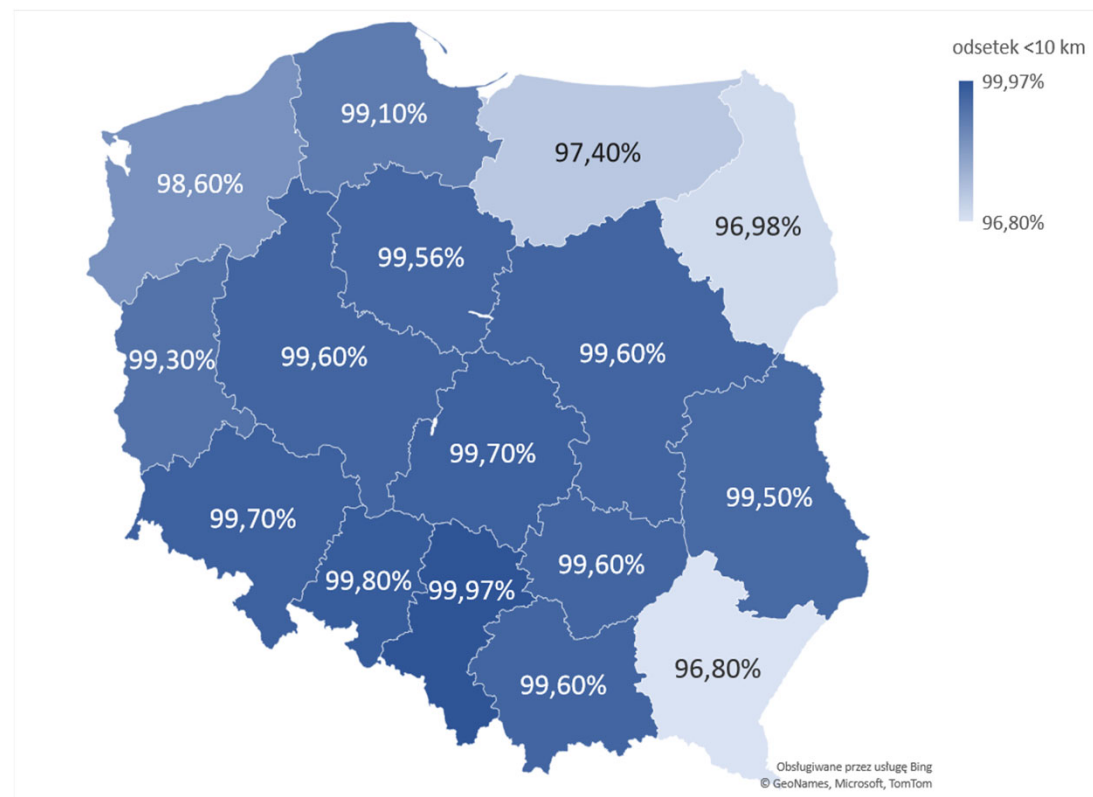
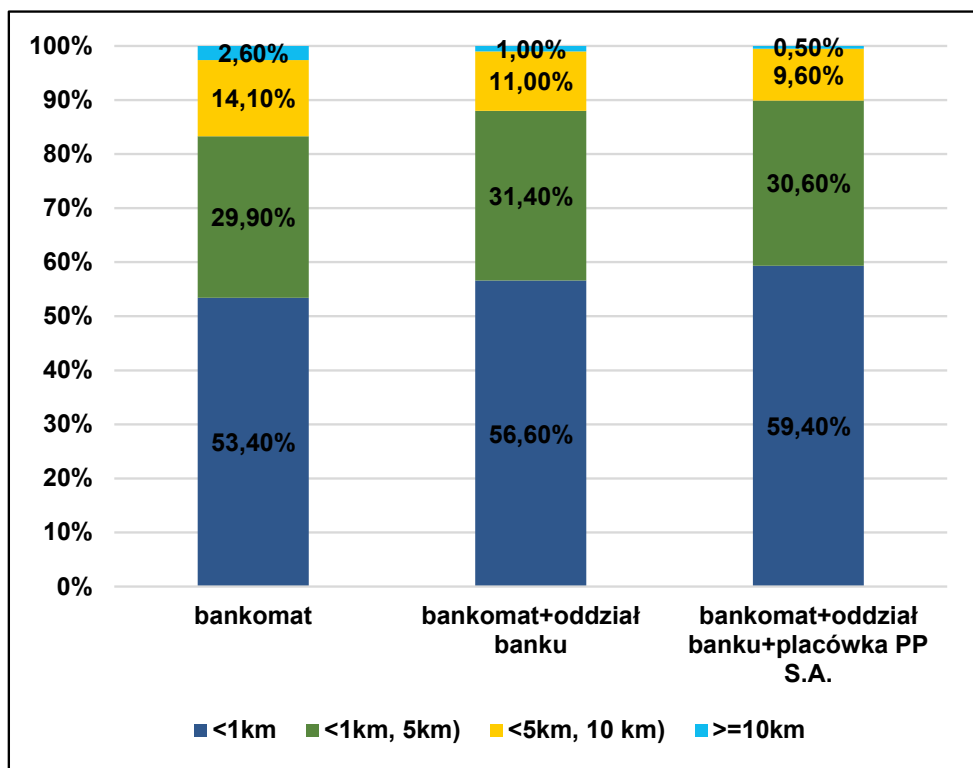


W skali kraju:

- Mediana odległości dostępu do bankomatu: 5,2 km;
- Mediana odległości dostępu do bankomatu lub placówki Poczty Polskiej: ~4 km;
- Średnia ważona odległości do dowolnego punktu dostępu do gotówki wynosi: 1,72 km.

Źródło: opracowanie NBP – wyniki badania dostępności gotówki 2022

99 % rezydentów ma dostęp do punktu dostępu do gotówki w odległości poniżej 10 km od miejsca zamieszkania



Źródło: opracowanie NBP – wyniki badania dostępności gotówki 2022

Podsumowanie

Dostęp do dowolnego punktu dostępu do gotówki w odległości do 10 km dla wszystkich rodzajów punktów dostępu do gotówki ma 99,5% rezydentów, a dla bankomatów i banków – 99,0%.

Stan dostępności gotówki należy uznać za akceptowalny, a kryterium – za spełnione, mimo różnic pomiędzy województwami.

- W skali całego kraju, dla 53,36% rezydentów odległość do najbliższego bankomatu wynosi mniej niż 1 km, zaś dla 2,60% respondentów dystans dzielący od najbliższego bankomatu wynosi więcej, niż 10 km;
- Populacja z dostępem do 10 km do bankomatu lub placówki Poczty Polskiej: 98,51%.
- Zgodnie z zapisami Strategii, monitorowanie dostępności gotówki będzie prowadzone cyklicznie, corocznie.

